

**Іван Карпенко-Карий. Короткі
відомості про життя і творчість
видатного українського драматурга
XIX ст., про «театр корифеїв»**

*Трунденко Інна Петрівна,
учитель української мови та літератури,*

зарубіжної літератури

Крачківської ЗОШ I-II ступенів

Маньківської районної ради

Черкаської області

Завдання:

ознайомити учнів з найважливішими сторінками життєвого і творчого шляху талановитого драматурга І.К.Карпенка-Карого, з'ясувати особливості створення і функціонування театру «корифеїв»;

розвивати уважність, вдумливість, логічне мислення, спостережливість, вміння робити висновки, узагальнення;

виховувати почуття пошани до письменницької та театральної діяльності митця.

*Сцена - мій кумир, театр -
священний храм для мене.*

Іван Карпенко-Карий

Бесіда за питаннями

- Що таке театр? З якою метою його відвідують люди? Чим цей вид мистецтва відрізняється від інших?
- Які видатні українські драматурги вам відомі?
- Яким повинен бути справжній актор?
- Чому театр — це дзеркало життя? Наведіть переконливі приклади.
- Порівняйте театр минулого і теперішнього. Що їх єднає і водночас розмежовує?

Словникова робота

Драматург (з грец. драма – дія; сценічний твір) – письменник, який створює драматичні твори для постановки на сцені.

Корифей (з грец. вождь, ватажок) – той, хто досягнув видатних успіхів, найвизначніший діяч у якійсь галузі науки, мистецтва.

Трупа (з нім. натовп) – колектив артистів театру або цирку.

Батьківщина І. Карпенка-Карого

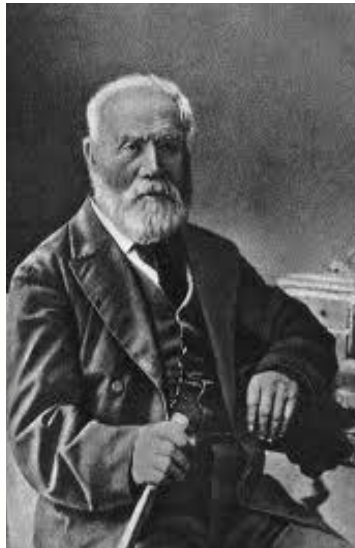
Народився Іван Карпенко-Карий (справжнє ім'я та прізвище Іван Карпович Тобілевич) 29 вересня 1845 року в с. Арсенівці (тепер с. Веселівка Кіровоградської області).

с. Арсенівці

Батьки письменника

**Карпо Адамович
Тобілевич**

Батько – Карпо Адамович
Тобілевич, управитель
поміщицького маєтку.

Мати – Євдокія Зінов'ївна
Садовська, кріпачка багатого
поміщика Золотницького, яку
майбутній чоловік викупив з
кріпацької неволі.

**Євдокія Зінов'ївна
Садовська**

Роки навчання

Іван Тобілевич

Початкової грамоти І. Тобілевич навчився, як тоді водилося, у дядка, а продовжував освіту в бобринецькій трикласній повітовій школі.

Навчання хлопцеві давалося легко і закінчив він школу в числі найкращих учнів.

Іван Тобілевич далі вчитися не зміг, бо не було в батьків для цього коштів.

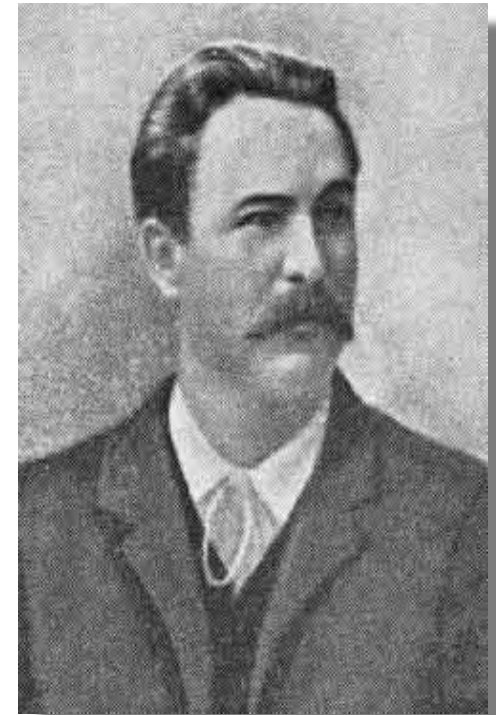
Служба в урядових установах

Коли Іванові було 14 років, батько влаштував його на посаду писаря у станового пристава в містечку Мала Виска. Пізніше Іван Тобілевич працював у Бобринці канцеляристом у міській управі, а потім у повітовому суді.

У 1865 р., переїхавши до Єлисаветграда, І. Тобілевич був столоначальником повітової, а потім секретарем міської поліції і мав чин колезького секретаря, чиновницька кар'єра його не приваблювала.

Змістом його життя стала театральна, літературна і громадсько-політична діяльність.

Іван Тобілевич

Любов до театру

У дружній сім'ї Тобілевичів діти вчилися не тільки розуміти і цінувати народне мистецтво, а й любити труд, шанувати людей праці.

Не випадково ця сім'я дала українській культурі чотирьох видатних артистів — корифеїв українського театру: Івана, Миколу, Панаса і Марію Тобілевичів.

У Єлисаветграді був заснований театральний гурток.

Вистави за участю корифеїв театру М. Кропивницького, М. Заньковецької, братів Тобілевичів піднесли український театр на небувалу височінь.

Прославлених артистів захоплено вітали Київ і Мінськ, Одеса і Кронштадт, Петербург і Тбілісі.

Іван, Микола, Панас
Тобілевичі

Марія Тобілевич

Це цікаво знати!

Цікава історія появи псевдонімів трьох братів – Івана Карпенка-Карого, Миколи Садовського, Панаса Саксаганського та сестри Марії Садовської, які становили основу знаменитого театру корифеїв, ядро головної театральної трупи.

Іван для першої частини свого подвійного псевдоніма взяв ім'я батька, друга частина – прізвище головного героя п'єси Тараса Шевченка “Назар Стодоля” – Гната Карого.

Микола та Марія використали дівоче прізвище матері – Садовська.

Панас утворив свій псевдонім від назви рідної річки Саксагань.

Під наглядом поліції

Царські жандарми переслідували учасників гуртка. В 1883 році Івана Карповича за розпорядженням міністра внутрішніх справ звільнили з роботи в поліцейському управлінні. І. К. Тобілевич вступає в трупу (колектив акторів) М. Старицького, де працює під псевдонімом Карпенка-Карого.

Під час гастролей у Ростові на початку 1884 року в театрі з'явився жандарм і повідомив, що Карпенку-Карому забороняється далі перебувати у цьому місті і не дозволяється повернутись в Україну.

Отже, письменникові довелося три довгі роки прожити у вигнанні в Новочеркаську на Дону.

Хутір Надія

Ще два роки під наглядом поліції Карпенко-Карий прожив на хуторі Надія неподалік Єлисаветграда.

Останні роки життя

Нарешті знято поліцейський нагляд. Іван Карпович знову серед близьких людей, серед артистів, зайнятий улюбленою справою. Його талант драматурга й актора тепер був цілком відданий народові. Один за одним з'являлись на сцені й чарували публіку герої п'єс Карпенка-Карого в його ж майстерному виконанні:

Мірошник («Наймичка»)

Калитка («Сто тисяч»)

Дитовський («Водяна Хмельницький») та ін.

Смерть І. К. Карпенка – Карого

Через тяжку хворобу змушений припинити роботу в театрі. 31 серпня їде лікуватись до Берліна. 15 вересня 1907 року Іван Карпенко-Карий помер у Берліні. Його тіло перевезено на Україну і поховано за заповітом письменника біля хутора Надія (тепер заповідник-музей І. Карпенка-Карого «Хутір Надія»).

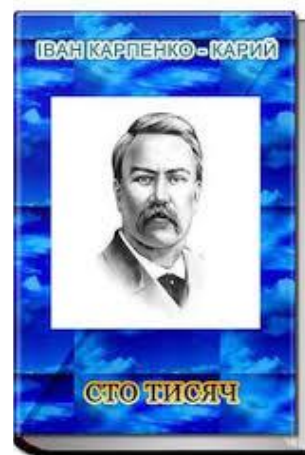
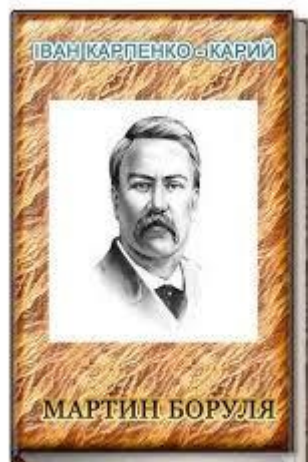

Заповідник-музей «Хутір Надія»

Творча спадщина письменника

*Перегляд відео “Іван Карпенко - Карий - великий
обсерватор людського життя”*

Театр корифеїв

Театр корифеїв — перший професійний український театр. Його було відкрито 1882 року в Єлисаветграді, і в цей рік український театр відокремився від польського та російського. Засновником театру був Марко Кропивницький, що володів усіма театральними професіями. Після нього найдіяльнішим був Микола Садовський, що боровся за українське слово та український театр за часів їх заборони.

Саме тут починалася історія театру корифеїв. Нині – Кіровоградський музично-драматичний театр імені М. Кропивницького.

Корифеї українського театру

Іван Карпенко-Карий

Михайло Старицький

Марко Кропивницький

Микола Садовський

Панас Саксаганський

Марія Заньковецька

Скласти «ланцюжок» до життєвого і творчого шляху І. К. Карпенка-Карого

І.К. Карпен

канцеля

арти

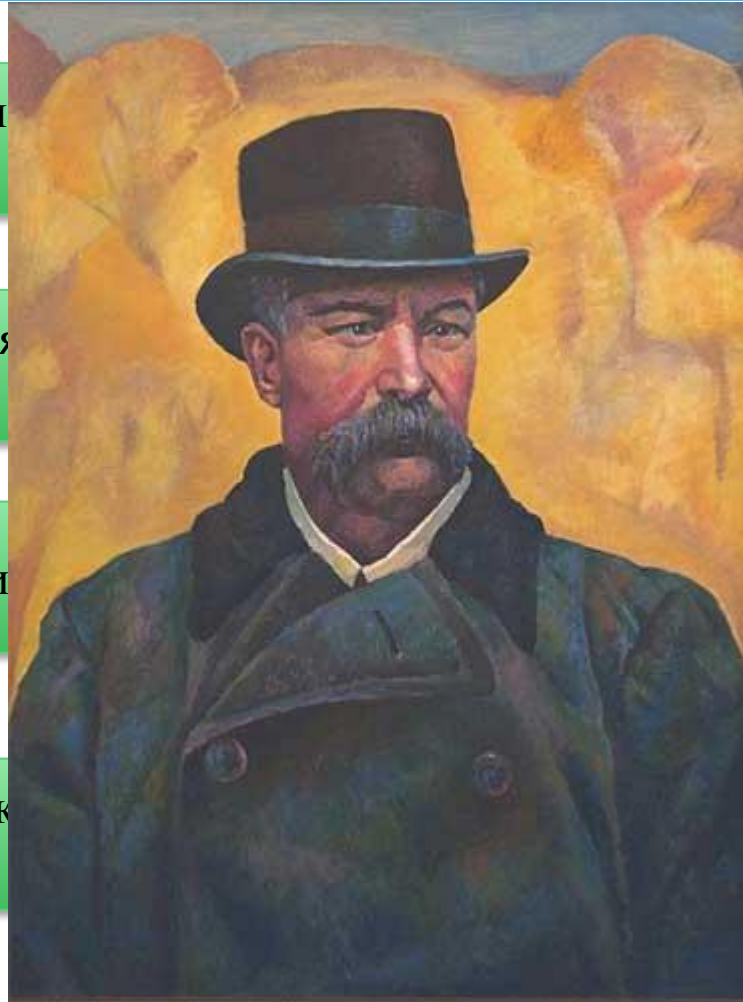
громадськ

ртистичної
оді

ЛОЖНИК
СЬКОГО
ого театру

тург

Перевірити

Літературний диктант “Так чи ні”

Якщо у твердженні є помилка, виправте її.

- 1.Справжнє прізвище І. Карпенка-Карого – І.Тобілевич. **(Так)**
- 2.Народився Іван Карпенко-Карий у с. Калинівка. **(Ні, Арсенівці)**
- 3.Початкової грамоти І. Тобілевич навчився у дяка. **(Так)**
- 4.Іванові було 16 років, коли батько влаштував його на посаду писаря у станового пристава. **(Ні, 14 років)**
- 5.Батько Карпенка-Карого був кріпаком багатого моміщика.
(Ні, управитель поміщицького маєтку)
- 6.Письменник помер у Єлисаветграді. **(Ні, Берліні)**
- 7.Слово «корифей» означає колектив артистів театру або цирку.
(Ні, ватажок, професіонал)
- 8.Театр корифеїв було відкрито 1882 року в Єлисаветграді. **(Так)**
- 9.Засновником театру був Карпенко-Карий. **(Ні, М. Кропивницький)**
- 10.До трупі корифеїв входили: І. Карпенко-Карий, М. Старицький, М. Кропивницький, М. Заньковецька, М. Садовський, П. Саксаганський. **(Так)**

Інтерактивна вправа «Мікрофон»

Продовжити речення:

«Найбільше на уроці мене вразило ...»

«І. Карпенко-Карий уявляється мені як людина ...»

«Про театр я думаю ...»

«Для мене було повчальним...»

Висновок

Вражаючи тематичним і жанровим багатством, драматургія Карпенка-Карого являє собою різноманітну картину життя України протягом століть.

Талановитий драматург- новатор, Іван Карпенко-Карий збагатив українську літературу творами різноманітних жанрів – соціально-побутовою і соціально-психологічною драмою, історичною драмою та соціальною комедією характерів.

Від часу створення невмирущих п'єс І. Карпенка-Карого пройшло понад десять десятиліть та його драматургічна спадщина не втратила свого значення і сьогодні.

Домашнє завдання

1. Прочитати біографію І.Карпенка-Карого на стор.196 – 198 підручника, скласти план статті.
2. Прочитати першу дію комедії “Сто тисяч”.
3. Виконати ілюстрації до першої дії п’єси (за бажанням).

Список використаних джерел:

Література:

- Авраменко О.М., Дмитренко Г.К. Українська література. Підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів – К.: Грамота, 2008. – с. 196 – 198.
- Авраменко О.М., Дмитренко Г.К. Українська література. Посібник для вчителя – К.: Грамота, 2008. – с. 155 - 158.
- Дем'янівська Л. Іван Карпенко-Карий: Життя і творчість – Либідь, 1995. – с. 144.
- Спогади про Івана Карпенка-Карого: Збірник. – К.: Мистецтво, 1987. – с. 182.

Інтернет – ресурси:

<http://uk.wikipedia.org>

http://osvita.ua/school/lessons_summary/literature/

<http://library.kr.ua/kray/kariy/kariy.html>

<http://karpenko-kary.blogspot.com/>

<https://www.youtube.com/watch?v=tDDRMUf9qZE>

